

КИЇВСЬКА ОБЛАСНА РАДА VIII СКЛИКАННЯ
постійна комісія з питань екології, природокористування, мисливства,
водних ресурсів, ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та інших
надзвичайних ситуацій

Додаток 1
до протоколу № 5
від 16.04.2024

ВИСНОВКИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ

На засіданні постійної комісії Київської обласної ради з питань екології, природокористування, мисливства, водних ресурсів, ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та інших надзвичайних ситуацій, за участі заступника голови Київської обласної ради Семенової Т.М., розглянуто колективне звернення жителів сіл Маршалівка, Іванковичі, Рославичі та інших населених пунктів Фастівського району Київської області щодо питання будівництва Національного військового меморіального кладовища (вх. № 05-19 від 09.04.2024).

Відповідно до ст. 50 Конституції України, кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля, а відповідно до ст. 66 Конституції України, кожен зобов'язаний не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодувати завдані ним збитки.

Постановою Верховної Ради України від 02 червня 2011 року № 3459-VI «Про Національне військове меморіальне кладовище» прийнято рішення про створення Національного військового меморіального кладовища.

Загальні правові засади здійснення в Україні діяльності з поховання померлих, регулювання відносин, що виникають після смерті (загибелі) особи, щодо проведення процедури поховання, а також гарантії належного ставлення до тіла (останків, праху) померлого та збереження місця поховання визначаються Законом України «Про поховання та похоронну справу» (далі – Закон).

Проте, Законом не передбачав поняття Національного військового меморіального кладовища та особливості його правового статусу. З огляду на зазначене, Кабінетом Міністрів України був поданий до Верховної Ради України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо Національного військового меморіального кладовища», який був прийнятий Верховною Радою України та підписаний Президентом України (Закон від 31 травня 2022 року № 2292-IX).

Отже, основними нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність Національного військового меморіального кладовища є саме Закон України №2292- IX від 31.05.2022 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо Національного військового меморіального кладовища» (далі - Закон № 2292) та закон №3505-IX від 08.12.2023 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення будівництва та експлуатації Національного військового

меморіального кладовища» (далі – Закон № 3505).

Цими законами були внесені зміни до Земельного кодексу України (далі – ЗКУ), Лісового кодексу України (далі – ЛКУ), законів України «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про поховання та похоронну справу», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення та цифровізації процедури оцінки впливу на довкілля», «Про наукову і науковотехнічну діяльність», «Про освіту» тощо.

Законом № 3505 пункт 1-1 розділу VI "Прикінцеві положення" Закону України "Про поховання та похоронну справу" викладено в такій редакції: "1-1. Встановити, що під час дії воєнного стану, введеного Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, місце розташування Національного військового меморіального кладовища визначається без проведення публічного обговорення намірів будівництва на території територіальної громади та без прийняття органом місцевого самоврядування рішення про розроблення відповідної містобудівної документації місцевого рівня, передбаченого частиною другою статті 23-1 цього Закону".

Законом № 2292 доповнено Закону України «Про поховання та похоронну справу» статтею 23-1 «Національне військове меморіальне кладовище», відповідно до якої:

«Національне військове меморіальне кладовище є об'єктом права державної власності, розміщується на землях державної власності та не підлягає приватизації або передачі в оренду.

Місце розташування Національного військового меморіального кладовища визначається з урахуванням громадських інтересів. Результати публічного обговорення намірів будівництва Національного військового меморіального кладовища на території територіальної громади є підставою для прийняття органом місцевого самоврядування рішення про розроблення відповідної містобудівної документації місцевого рівня або про відмову у розташуванні такого об'єкта. Порядок проведення публічного обговорення визначається Кабінетом Міністрів України.

Набуття права постійного користування на земельну ділянку для розміщення Національного військового меморіального кладовища здійснюється відповідно до закону. Припинення права постійного користування, зміна цільового призначення або подальша передача такої земельної ділянки (її частини) у користування забороняється.

Замовником будівництва Національного військового меморіального кладовища є державна установа або державне підприємство, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни. Проектування та будівництво Національного військового меморіального кладовища здійснюються за рахунок коштів державного бюджету відповідно до закону про Державний бюджет України на відповідний рік та інших джерел, не заборонених законодавством».

Кабінетом Міністрів України було прийнято розпорядження від 15 березня 2024 р. № 236-р «Про визначення місця розташування Національного військового меморіального кладовища», відповідно до якого визначено місце розташування Національного військового

меморіального кладовища: Гатненська сільська територіальна громада Фастівського району Київської області, земельні ділянки з кадастровими номерами 3222481200:05:002:0457 площею 258,7298 гектара та 3222481200:05:002:0458 площею 7,9607 гектара.

Таким чином визначення місце розташування Національного військового меморіального кладовища проектування та будівництво Національного військового меморіального кладовища відбулось без врахування інтересів громадян відповідних територіальних громад на території яких планується створення військового меморіального кладовища та громадських обговорень, що в тому числі і викликає громадське занепокоєння.

Законом № 3505 доповнено пункт 27 розділу X "Перехідні положення" Земельного кодексу України підпунктом 22-1 такого змісту:

"22-1) для розміщення Національного військового меморіального кладовища передача у постійне користування, зміна цільового призначення земельних ділянок державної, комунальної власності здійснюється з такими особливостями:

місце розташування Національного військового меморіального кладовища визначається Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни;

вилучення земельних ділянок із постійного користування може здійснюватися без погодження землекористувача, який належить до державної, комунальної власності. У разі вилучення земельної ділянки за згодою землекористувача йому може бути передана у користування інша земельна ділянка державної, комунальної власності. У разі передачі на заміну земельної ділянки збитки землекористувачу, пов'язані з вилученням земельної ділянки, не відшкодовуються;

припинення права постійного користування, зміна цільового призначення земельних ділянок здійснюється без дотримання вимог абзацу першого частини третьої, абзацу другої частини п'ятої, частин сьомої і восьмої статті 20, частини другої статті 150 цього Кодексу, без відшкодування втрат лісгосподарського виробництва та збитків землекористувачам, які належать до державної, комунальної власності;

зміна цільового призначення земельних ділянок, відомості про які внесені до Державного земельного кадастру, які передаються у постійне користування державній установі або державному підприємству, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту ветеранів війни, для розміщення Національного військового меморіального кладовища, не потребує розроблення документації із землеустрою, крім випадків необхідності поділу, об'єднання земельних ділянок. Внесення до Державного земельного кадастру відомостей про зміну цільового призначення такої земельної ділянки здійснюється на підставі рішення відповідного органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування про зміну цільового призначення земельної ділянки.

Не допускається зміна цільового призначення земельних ділянок на умовах, визначених цим підпунктом, на землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, землях водного фонду, а також територіях житлової забудови, визначених затвердженою містобудівною документацією на місцевому рівні".

Земельні ділянки до передачу їх під створення Національного військового меморіального кладовища відносились до земель лісогосподарського призначення.

Використанню лісогосподарських земель за їх цільовим призначенням законодавство надає пріоритет: складовою охорони земель є захист лісових земель та чагарників від необґрунтованого їх вилучення для інших потреб (пункт "б" частини першої статті 164 ЗК України).

Крім того, Україна є стороною ряду міжнародних договорів в частині охорони видів флори і фауни: Конвенції про охорону дикої фауни і флори і природних середовищ існування в Європі 1979 року (Бернська конвенція); ратифікована із застереженнями 29.10.1996; Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення 1973 року (CITES); ратифікована 14.05.1999; Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин 1979 року (Боннська конвенція); ратифікована 19.03.1999.

Бернська конвенція, яка передбачає створення Загальноєвропейської екологічної мережі (фактично нею стала Смарагдова мережа), є частиною національного законодавства України відповідно до ст. 9 Конституції України та ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України».

Крім того, формування Смарагдової мережі також є одним із завдань, визначених Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, яка набрала чинності 01.09.2017 р.

Під час 36-го засідання Постійного комітету Бернської конвенції у 2016 році був затверджений перелік територій Смарагдової мережі Європи, зокрема для України, до якого увійшла територія на якій проводяться підготовчі роботи та вирубка лісу, за номером UA0000338 Pryirpinnya and Chernychyi Forest загальною площею 6094,7 га. Межі цієї території доступні на офіційних ресурсах Бернської конвенції, а також на Публічній кадастровій карті України.

Національна академія наук України Інститут зоології імені І. І. Шмальгаузена НАН України у 2018 році на вказаних землях запроектувала національний природний парк «Приірпіння та Чернечий ліс» (<https://uncg.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/UNCG72-ChernychyiLis.pdf>)

Таким чином діючим законодавством передбачено, що територія Смарагдової мережі є особливими природоохоронними територіями, більш того на розгляді Верховної Ради України перебуває Проект Закону про території Смарагдової мережі 4461 від 04.12.2020 р.

Враховуючи викладене, при створенні Національного військового меморіального кладовища потребує врахуванню міжнародні зобов'язання України щодо створення Смарагдової мережі.

Законом № 3505 доповнений пунктом 9-11 розділ V «Прикінцеві положення» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», відповідно до якого «проектування Національного військового меморіального кладовища здійснюється без одержання містобудівних умов та обмежень забудови земельних ділянок з дотриманням обмежень у використанні земель».

Стаття 29 Закону України «Про землеустрій» визначає обмеження у використанні земель складовою змісту документації із землеустрою, а поняття «обмеження у використанні земель» надано у ст. 111 Земельного кодексу України, зокрема, ч. 2 ст. 111 ЗКУ передбачається, що Законом, прийнятими відповідно до нього нормативно-правовими актами, договором,

рішенням суду можуть бути встановлені у т.ч. такі обмеження у використанні земель: «заборона на провадження окремих видів діяльності»; «заборона на зміну цільового призначення земельної ділянки, ландшафту».

Тобто проектування Національного військового меморіального кладовища передбачається здійснюватися без отримання містобудівних умов та обмежень з урахуванням обмеження у використанні земель та дотриманням ДБН.

В подальшому, за відсутності проекту землеустрою щодо зміни цільового призначення прийняті Розпорядження Фастівської РДА №41-В від 14.03.2024 року (щодо ділянки 7.9607 га в межах населеного пункту) та Розпорядження Київської ОВА №275 від 14.03.2024 року (щодо ділянки 258.7298 га за межами населеного пункту), якими було вилучено з постійного користування Національного університету біоресурсів та природокористування України, змінено цільове призначення земельних ділянок та передано Державній установі «Національне військово меморіальне кладовище» в постійне користування.

Фактично на законодавчому рівні прийнято індивідуальне законодавство для «спрощеного» створення Національного військового меморіального кладовища яке передбачає його створення без розроблення містобудівної документації, без проведення оцінки впливу на довкілля тощо.

Описані норми відрізняються від звичайного порядку створення кладовищ чи буд-яких потенційно небезпечних об'єктів, що викликає занепокоєння громадян та може потенційно привести до судових спорів.

У зверненні громадян наголошується на потенційній небезпеці забруднення поверхневих вод, отруєння колодязів тощо, в свою чергу представник Державної установи «Національне військово меморіальне кладовище» на засіданні комісії повідомив, що були проведенні інженерно-геологічні вишукування з урахуванням яких був складений проект створення Національного військового меморіального кладовища, який пройшов державну будівельну експертизу.

Відповідно до ч. 10 та 11 ст. 47 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», за результатами вивчення і розгляду питань постійні комісії готують висновки і рекомендації. Висновки і рекомендації постійної комісії приймаються більшістю голосів від загального складу комісії і підписуються головою комісії, а в разі його відсутності - заступником голови або секретарем комісії. Висновки і рекомендації постійної комісії, протоколи її засідань є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до [Закону України "Про доступ до публічної інформації"](#). **Рекомендації постійних комісій підлягають обов'язковому розгляду органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, яким вони адресовані. Про результати розгляду і вжиті заходи повинно бути повідомлено комісіям у встановлений ними строк.**

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Регламенту Київської обласної ради VIII скликання, враховуючи Положення про постійні комісії Київської обласної ради VIII скликання, **постійна комісія вирішила:**

1. Постійній комісії направити звернення до ДУ «НАЦІОНАЛЬНЕ ВІЙСЬКОВЕ МЕМОРІАЛЬНЕ КЛАДОВИЩЕ» з проханням надати частину

проекту будівництва Національного військового меморіального кладовища з основними проектними рішеннями; відповідний висновок державної будівельної експертизи проекту будівництва та копію звіту про геологічно – вишукувальні роботи на земельній ділянці, яка передбачена під об’єкт будівництва Національного військового меморіального кладовища із зазначенням рівня ґрунтових вод, стану ґрунтів (можливі зсуви, плавуні, обвали, затоплення та підтоплення); наявність відкритих водойм, інші ландшафтні особливості; наявність об’єктів природно – заповідного фонду на території, що запланована під забудову та червонокнижних рослин, тощо.

2. ДУ «НАЦІОНАЛЬНЕ ВІЙСЬКОВЕ МЕМОРІАЛЬНЕ КЛАДОВИЩЕ», Департаменту містобудування та архітектури Київської обласної державної адміністрації рекомендувати при відведенні земельної ділянки, її використанні та наданні дозволів врахувати позицію представників місцевої територіальної громади – жителів сіл (Маршалівка, Рославичі, Іванковичі) та необхідність дотримання екологічних норм в тому числі щодо Смарагдової мережі, проектних відстаней, стану ґрунтових та підземних вод, в тому числі, при вирубці зелених насаджень та виконанні підготовчих робіт, що можуть призвести до незворотніх, негативних наслідків.

3. Київській обласній державній адміністрації надати постійній комісії рішення про відведення земельної ділянки під об’єкт будівництва Національного військового меморіального кладовища (Розпорядження Київської ОВА №275 від 14.03.2024 року).

4. Гатненській об’єднаній територіальній громаді надати постійній комісії копію фрагменту генерального плану та іншої містобудівної документації території на якій заплановано будівництво Національного військового меморіального кладовища.

5. Постійній комісії звернутися до НУБіП з проханням надати копію рішення Вченої ради від 22.08.2023 року та Наказу/рішення чи іншого розпорядчого документу про передачу земельної ділянки під створення Національного військового меморіального кладовища.

6. Постійній комісії звернутися до заявників з рекомендацією проведення та надання комісії та замовнику будівництва альтернативних досліджень, експертиз та звітів стосовно рівня ґрунтових вод; стану ґрунтів (можливі зсуви, плавуні, обвали, затоплення та підтоплення); про наявність відкритих водойм та інших ландшафтних особливостей; про наявність об’єктів природно – заповідного фонду та червонокнижних рослин на території, що запланована під забудову.

7. Дані висновки і рекомендації постійної комісії направити до виконання у 10 – ти денний термін від дня їх отримання та інформування стосовно результатів опрацювання.

Голова комісії

Роман ТИТИКАЛО

